

9. Convention for the Amelioration of the Condition of the Wounded in Armies in the Field. Geneva, 22 August 1864. International committee of the Red cross URL: <https://ihl-databases.icrc.org/>

10. International convention and statute establishing an International Relief Union Geneva, July 12, 1927 Treaty Series No. 3 (1933) URL: <http://disasterlaw.sssup.it/wp-content/uploads/2014/10/1927>

Науковий керівник: Сурілова Олена Олексіївна д.ю.н, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»

Джевага-Третьякова Світлана Юріївна

*аспірант кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

КОНЦЕСІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ ТА ПІСЛЯ ЇХ ЗАКІНЧЕННЯ

З 24. 02. 2022 року війська рф проводять масовані обстріли і руйнують житлові райони українських міст і сіл, цивільну інфраструктуру, лікарні, школи, історичні пам'ятки. Жорстока війна проти України зробила біженцями декілька мільйонів людей, які залишилися без житла, роботи і яким доводиться починати все з нуля.

З вірою у перемогу зазначимо, що після припинення бойових дій Україна зможе розпочати масштабну післявоєнну відбудову економіки та інфраструктури і вже зараз потрібно розуміти як можна відбудовувати державу, обмірковано обрати найкращий вектор дій і створити конкретний план завчасно, щоб після перемоги якомога швидше втілювати його в життя.

Відбудова потребує спеціалістів, коштів, часу, сил у майбутньому, але вона має і нагальний складник — це забезпечення гуманітарною допомогою, тимчасовим житлом людей з найбільш постраждалих регіонів, матеріальна підтримка, створення нових робочих місць вже зараз.

Масштабна відбудова неможлива без джерел фінансування, якими повинні стати репарації від країни-агресора та допомога міжнародної спільноти, як безповоротна, так і на взаємовигідних умовах. У формуванні пулу міжнародної допомоги для відбудови України ключову роль мають відіграти ЄС, уряди країн-партнерів і міжнародні інститути – Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, ін.

Однією із форм співпраці з інвесторами та міжнародними фінансовими установами на взаємовигідних умовах можуть стати концесійні договори. В Україні таке державно-приватне партнерство регулюються Законом України «Про концесію», прийнятим Верховною Радою 03.10.2019 року [4].

Концесія як одна із форм договору про взаємодію й партнерство державних структур і приватного капіталу на взаємовигідних умовах використовується у світовій практиці вже давно. Концесії засновані на залученні державними структурами фінансових потоків приватних інвесторів (у тому числі банківських структур і міжнародних фінансових організацій) для створення, експлуатації, розвитку, реконструкції об'єктів державного майна або надання державних послуг.

У наш час концесії відіграють важливу роль в галузях будівництва й реконструкції об'єктів транспортної інфраструктури – залізниць, автомобільних доріг та ін. Саме поняття концесія (від латинського *concession*; англійського *concession* – дозвіл, поступка) означає дароване приватній особі право на здійснення якого-небудь виду діяльності, який держава вважає своєю прерогативою, у тому числі з використанням державного майна [5]. Таким чином, концесія не характеризує власне форму договору, а являє собою всю сукупність дій по структуруванню механізму реалізації інвестиційного проекту. Концесійні угоди є тим фундаментом, на якому будується весь процес взаємодії партнерів, які реалізують інвестиційний проект на основі концесії.

На сьогоднішній день не підписано будь-яких багатосторонніх

міждержавних договорів, які дозволяють вирішувати на однаковій основі складні питання договірних концесійних відносин між державами (муніципалітетами) і приватними інвесторами інших держав. Проте міжнародні організації розробляють єдині стандарти для концесійного законодавства, які покликані зблизити закони про концесії в різних юрисдикціях.

Документами, які містять такі стандарти, є, наприклад:

- Основні елементи закону про концесійні угоди, підготовлені Організацією економічного співробітництва й розвитку (OECD Basic elements of a Law on Concession Agreements) [1],
- Типові законодавчі положення щодо проектів у області інфраструктури, фінансованих із приватних джерел, підготовані Комісією ООН по праву міжнародної торгівлі – ЮНСІТРАЛ (UNCITRAL Model Legislative Provisions on Privately Financed Infrastructure Projects) [2],
- Основні принципи сучасного законодавства про концесії ЄБРР (EBRD Core principals for a modern concession law) [3] й інші документи.

В даний час в основі уніфікації законодавства про концесійні договори в різних юрисдикціях лежать два документи: Типові законодавчі положення щодо проектів у області інфраструктури, фінансованих із приватних джерел (ЮНСІТРАЛ), далі – Положення, та Основні елементи закону про концесійні угоди, підготовлені Організацією економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР).

Вказані документи відрізняються один від одного способом уніфікації правового регулювання концесійних відносин, а також гіпотетичною сферою застосування концесійних угод. Перший документ, являє собою модельний закон і включає готові для імплементації в національному законі норми, що регулюють концесійний договір. Цей модельний закон може застосовуватися в різних галузях як при здійсненні видобутку корисних копалин, так і при створенні інфраструктурних об'єктів.

Другий документ, розроблений ЮНСІТРАЛ у липні 2003 року, стосується правового регулювання лише інфраструктурних проектів. Цей документ включає рекомендації щодо розробки національних законів, які адресовані законодавчим органам держав, які беруть участь в уніфікації правового регулювання концесійних угод. Він застосовується під час реалізації інфраструктурних проектів, визначення яких міститься у самому документі.

Тим не менш, Положення є найдетальніше розробленим документом у цій галузі. Він складається з двох частин: «Законодавчі рекомендації» (Legislative recommendations) і власне «Типові законодавчі положення» (Model legislative provisions), призначені для використання при розробці у різних державах правових основ для концесій у тому вигляді, у якому вони розроблені й представлені ЮНСІТРАЛ. Хоча названі документи розроблені лише як рекомендації (тобто, являються «м'яким правом» - «soft law»), вони для законодавчих органів держав є певним єдиним стандартом, у відповідність до якого держави прагнуть привести внутрішнє законодавство.

Відповідно до загальних постулатів Положення законодавство про концесійні угоди має забезпечувати їх прозорість, справедливість та довгострокову стабільність у створених правовідносинах. Для досягнення цієї мети у законі мають бути передбачені: порядок наділення того чи іншого органу повноваженнями укладати угоду на реалізацію проектів; сфера застосування концесійних угод (види інфраструктури); механізми, що спрощують порядок укладання концесійних угод, включаючи порядок координації дій адміністративних органів.

Довгострокову стабільність у договірних відносинах забезпечує правильний розподіл ризиків між державним та приватним сектором при фінансуванні проекту. Суть рекомендації в цій галузі зводиться до того, щоб держава не встановлювала для організації-замовника зайвих законодавчих та регулятивних обмежень під час погодження з інвестором розподілу ризиків. Підтримка держави може здійснюватися шляхом надання пільг підприємцям,

які беруть участь у проєкті. Рекомендація, однак, не конкретизує, які пільги маються на увазі.

Особлива увага в Положеннях приділяється порядку вибору концесіонера. Законодавство має забезпечити конкурентні умови ще при виборі концесіонера, перш ніж укладено концесійну угоду.

Отримання фінансування з приватних джерел вважається тим більше гарантованим, чим більше учасників претендує на отримання концесії.

Керівництво створює уніфіковані правила регулювання концесійного договору як різновиду цивільно-правового договору, що полягає між організацією-замовником і приватним підприємцем.

У законодавстві можуть бути визначені ключові умови, що включаються до проєктної угоди, до яких належить умова про застосовне право. Концесійний договір регулюється законодавством держави, яка приймає інвестиції, якщо інше не передбачено концесійним договором.

Концесія є однією з найбільш поширених, ефективних та прогресивних форм державно-приватного партнерства (ДПП) у світі. Для будь-якої країни концесія є інструментом економічного зростання та підвищення її конкурентоспроможності, залучення управлінських ресурсів та новітніх технологій, а також сучасної організації промислових процесів, що водночас дозволяє скоротити бюджетні витрати. З точки зору інвестора, концесія дозволяє розділити ризики з державою, гарантує захист прав концесіонера та вимагає від держави сприяння належному виконанню інвестиційних проєктів.

Як свідчить історичний досвід, вливання капіталу, технологій та управлінських ноу-хау – це те, що могло б зробити бізнес в Україні життєздатним. У свою чергу, саме такий вектор забезпечить створення робочих місць для населення, включаючи мігрантів, що повертаються, і демобілізованих військовослужбовців. Таким чином, концесія є одним із дієвих інструментів, що забезпечить належний рівень життя українців у новій, квітучій державі.

Джерела:

1. Організація економічного співробітництва й розвитку (OECD). Basic elements of a Law on Concession Agreements. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/oecd-basic-elements-law-concession-agreements>.
2. Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (UNCITRAL). Model Legislative Provisions on Privately Financed Infrastructure Projects. URL: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/03-90621_ebook.pdf.
3. Європейський банк розвитку та реконструкції (EBRD). Core principals for a modern concession law. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/sites/ppp.worldbank.org/files/documents/Core%20Principels%20-%20selection%20and%20justification%20of%20principles.pdf>.
4. Про концесію: Закон України від 03.10.2019 р. № 155-IX Відомості Верховної Ради, 2019, № 48, ст.325.
5. Тимченко Л. М., Бордюг О. Особливості правового регулювання концесійного договору за законодавством України. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/249846/247184> (дата звернення 08.11.2022р.)
Науковий керівник: Сурілова Олена Олексіївна д.ю.н, професор кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Hrebeniuk Dmytro

*assistant of the department of International and European law
National University «Odesa Law Academy»*

DIPLOMACY FOR THE HUMAN RIGHTS:

THE POLITICAL AND LEGAL ROLE OF TURKEY

Nowadays, we very often face the problem of violation of the norms of